

HE työttömien opiskelua ja työttömyysturvaoikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

erityisasiantuntija Noora Santala

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Tausta

- Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman tavoitteena on nostaa työllisyysastetta ja parantaa työttömien mahdollisuuksia opiskella sivutoimisesti työnhaun ohessa
- Parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistuksen linjaukset
 - Työttömillä tulisi olla nykyistä paremmat mahdollisuudet opiskella työttömyysetuutta menettämättä
 - Toimenpide 25: Kehitetään työttömien opiskelumahdollisuuksia:

”Osana työttömien kokonaisuutta kehitetään työttömyysturvajärjestelmää siten, että työttömillä olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet opiskella työttömyysetuutta menettämättä. Tavoitteen saavuttamiseksi tarkastellaan työttömyysturvalain päätoimisen opiskelun määritelmää ja sen mahdollista muuttamista.

Lisäksi arvioidaan työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen enimmäistukiajan pidentämistä perusasteen jälkeistä tutkintoa vailla olevien työttömien kohdalla.”
- Hallituksen linjaukset 11.2.2022 valtiontaloutta vähintään 110 miljoonalla eurolla vahvistavista työllisyystoimista
 - Selkiytetään sivutoimisen opiskelun ja työttömyysetuuden yhteensovittamista
 - Mahdollistetaan laajemmin opiskelun ja oman osaamisen kehittäminen työnhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä
 - Työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisesti opiskelevien työnhakuvelvollisuutta koskevat nykyiset poikkeukset rajoitetaan koskemaan vain sellaisia henkilöitä, joilta puuttuu ammatilliset valmiudet

Esiselvitys

- Työttömyysturvalain opintoja koskevia säännöksiä ja niiden soveltamista on selvitetty tarkastelemalla opintoihin liittyviä työvoimapoliittisia lausuntoja
 - TE-toimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilun kokeilualueen kunta antaa työttömyysetuuden maksajaa sitovan työvoimapoliittisen lausunnon työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisista edellytyksistä
 - Tilastopöytäkirjassa tarkasteltu vuotta 2019 koskevia päätoimisia-, sivutoimisia ja lyhytkestoisia opintoja koskevia lausuntoja sekä vuotta 2017 koskevia vähäisiä opintoja koskevia lausuntoja
- Tarkoituksena ollut selvittää mm.
 - Kuinka paljon lausuntoja annetaan, millaisia tilanteita opiskelun ja työttömyysetuuden yhteensovittaminen koskee sekä millaisista henkilöistä ja opinnoista on kyse
- Tavoitteena ollut saada kattava kuva nykytilasta muutostarpeiden arvioimiseksi
 - Mahdollisten muutosten vaikuttavuus ja kustannukset
 - Soveltamiskäytännön yhdenmukaisuus (harkintaa liittyy vain opiskeluaikaiseen työssäoloon)
 - Prosessin toimivuus ja selkeys (ml. työnhakijan näkökulma)

Nykytilanne - Opiskelun vaikutus työttömyysetuusoikeuteen (työttömyysturvalaki)

Päätoimiset opinnot	Sivutoimiset opinnot	Lyhytkestoiset opinnot	Vähäiset opinnot
<p>Ei oikeutta työttömyysetuuteen</p> <p>Tutkintotavoitteisuus tai laajuus</p> <p>Päätoimiset opinnot:</p> <ul style="list-style-type: none">• AMK-, YAMK- ja YO• Ammatillisen perustutkinto tai tutkinnon osa• Lukio-opinnot (150 op), aikuisten perusopetusopinnot (22 kurssia)• Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen suorittaminen• Ammatillisia valmiuksia antavat opinnot, joiden laajuus 5 op, 3 ov tai 4,5 osp opiskelukuukautta kohti• Muut opinnot, joiden laajuus vähintään 25 viikkotuntia	<p>Oikeus työttömyysetuuteen</p> <p>Opinnot, jotka eivät laajuuden perusteella ole päätoimisia</p> <p>Päätoimisten opintojen osoittaminen sivutoimiseksi riittävällä opintojen aikaisella työssäololla, yritystoiminnalla tai omalla työllä</p>	<p>Oikeus työttömyysetuuteen</p> <p>Työnhakija täyttänyt 25 vuotta</p> <p>Enintään 6 kk kestävä opintokokonaisuus</p> <p>Antaa ammatillisia valmiuksia tai tukee yritystoimintaa</p>	<p>Oikeus työttömyysetuuteen</p> <p>Vähäiset harrastusluonteiset opinnot</p> <p>Muutama tunti viikossa ja tarkoitettu myös työssäkäyville</p> <p>Esim. kielikurssit ja atk-opinnot</p>

Nykytilan arviointi ja tavoitteet

- TE-toimisto selvittää kaikkien opintojen (pl. vähäiset harrastusluonteiset opinnot) osalta vaikutuksen työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta
 - Ei välttämättä aina tarkoituksenmukaista → hidastaa työttömyysetuusoikeuden selvittämistä ja ratkaisemista
- Opintojen pää- ja sivutoimisuuteen liittyvää harkintaa on ainoastaan työnhakijan opiskeluaikaisen työhistorian, yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen osalta → päätoimisten opintojen osoittaminen sivutoimiseksi
- Työttömyysetuuden ja opiskelun yhteensovittamiseen liittyvät epäselvyydet tai puutteellinen tieto opintojen vaikutuksesta työttömyysetuusoikeuteen voivat kuitenkin nostaa kynnystä aloittaa opinnot
- **Tavoitteet**
 - Tavoitteena parantaa työttömien mahdollisuuksia opiskella työnhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä
 - Selkiyttää opintojen vaikutusta oikeuteen saada etuutta
 - Työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelyprosessin sujuvoittaminen ja viivytyksettömän käsittelyn turvaaminen
 - Työllisyyden vahvistaminen noin 1100 työllisellä

Keskeiset ehdotukset 1/2

Opiskelun vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta

- Työnhakija voisi jatkossa opiskella vapaasti muita kuin erikseen päätoimiseksi määriteltyjä opintoja työttömyysetuutta menettämättä
 - Esim. erilaiset kurssit ja koulutukset, vähäiset avoimen korkeakoulun opinnot, lyhyehköt pätevöitymiskoulutukset, erilaiset verkkokurssit sekä kansalaisopistossa suoritettavat kurssit
 - Osana työllistymistä edistäviä palveluja järjestettävät opinnot
- Tutkintoon johtavia opintoja pidettäisiin jatkossakin päätoimisina → ei oikeutta työttömyysetuuteen
- Opinnot olisi mahdollista osoittaa sivutoimiksi vähintään 6kk kestäneen työssäolon tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella → vastaisi pääasiassa nykyistä soveltamiskäytäntöä
- Työsuhteen aikana aloitetut opinnot eivät estäisi työttömyysetuuden saamista, jos työttömyys johtuisi työnhakijasta riippumattomasta syystä (lomautus, irtisanominen tuta-perusteella)
- Lyhytkestoiset opinnot (TTL 2 luku 10 a §)
 - Aiemmat enintään 3kk kestäneet opinnot eivät vaikuttaisi oikeuteen opiskella lyhytkestoisia opintoja työttömyysetuutta menettämättä

Keskeiset ehdotukset 2/2

Työttömyysetuudella tuetut omaehtoiset opinnot

- Työnhakuvelvollisuus
 - Työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja arviolta yli kuukauden ajan opiskelevat siirtyisivät lähtökohtaisesti täysimääräisen työnhakuvelvollisuuden piiriin
 - Koskisi henkilöitä, jotka ovat suorittaneet peruskoulun tai lukion jälkeisen tutkintoon johtavan, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen
 - Tarkoittaisi neljän työmahdollisuuden hakemista kuukauden kestävän tarkastelujakson aikana
 - Nykyinen hakuvelvoite kolme työmahdollisuutta kolmen kuukauden tarkastelujaksojen aikana
 - Ei koskisi henkilöitä, joiden työttömyysetuudella tuetut omaehtoiset opinnot ovat alkaneet ennen muutosten voimaantuloa
- Työnhakijan palveluprosessi
 - Täysimääräisen työnhakuvelvollisuuden piiriin siirtyvien omaehtoisesti opiskelevien työnhakijoiden palveluprosessia tiivistettäisiin
 - Työnhakukeskustelut järjestettäisiin 3 kk:n välein
 - Nykyisin omaehtoisesti opiskelevien palveluprosessi alkaa arviolta kuukausi ennen opintojen päättymistä

Pääasialliset vaikutukset 1/2

Opiskelun vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuutta

- Kasvattaisi julkiselle taloudelle aiheutuvia työttömyysturvamenoja arviolta noin 5 miljoonalla eurolla vuodessa vuodesta 2023 alkaen
- Laajentaisi työnhakijoiden opiskelumahdollisuuksia työnhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä
 - Asioinnin tarve TE-toimiston kanssa vähenisi työttömyysturvan osalta
- Selkiyttäisi työttömyysetuuden ja opiskelun yhteensovittamiseen liittyviä epäselvyyksiä
 - Voi kannustaa työnhakijoita opintojen aloittamiseen
- Opintojen selvittämiseen ja työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen liittyvän työn väheneminen TE-toimistoissa ja kokeilualueiden kunnissa
 - Arvioidaan nopeuttavan ja selkiyttävän työttömyysetuusoikeuden selvittämistä ja ratkaisemista
 - Työajan vapautuminen muuhun palveluprosessiin ja asiakaspalveluun

Pääasialliset vaikutukset 2/2

Työnhakuvelvollisuus ja palveluprosessi työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun aikana

- Vahvistaisi julkista taloutta arviolta noin 41 miljoonalla eurolla vuodessa
 - Vaikutus toteutuisi täysimääräisesti arviolta vuodesta 2025 alkaen
- Vahvistaisi työllisyyttä noin 1100 työllisellä
- TE-toimistoissa ja kokeilualueiden kunnissa järjestettävien työnhakukeskustelujen määrät kasvaisivat arviolta noin 62 000:lla vuodessa
 - Resurssitarvetta ja sen kehitystä seurataan palveluprosessiin liittyvien muutosten osalta huomioiden tässä esityksessä esitetyt ja muut vireillä olevat lainsäädäntömuutokset
- Työnhakijan tulisi lähtökohtaisesti hakea neljää työmahdollisuutta kuukauden tarkastelujakson aikana
 - Työnhakija voisi lähtökohtaisesti itse päättää, mitä työmahdollisuuksia hakee ja milloin
 - Opintojen järjestäminen siten, että työmahdollisuuksien hakeminen on mahdollista
- Palveluprosessin muutosten johdosta työnhakija saisi yksilöllistä tukea työnhakuun ja työttömyyden ajalle

Aikataulu

Kevät / kesä
2022

- Lausuntokierros 16.5.-1.7.2022

Syksy
2022

- Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja tarkoitus käsitellä sen yhteydessä
- HE tarkoitus antaa syyskuussa 2022

Tammikuu
2023

- Lait tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023

Kiitos!

[TEM009:00/2022](#) - linkki hankesivulle

[Lausuntopalvelu.fi](#)- linkki lausuntopalveluun

erityisasiantuntija Noora Santala - noora.santala@gov.fi